

FERENCZI GÉZA

(1924–2007)

Apai ágon háromszéki, szemerjai származású. Már édesapja, Ferenczi Sándor régész és művelődéstörténész nagyobb kutatásokat végzett Háromszéken, s a Szemerjai Székely szignót használta. Bátyja, Ferenczi István régész és történész ugyancsak kötődött, mind ásatásokkal, mind pedig írásokkal Háromszékhez. Ferenczi Géza fél évszázaddal korábbi együttműködést megújítva kapcsolódott be 1996-ban a Székely Nemzeti Múzeum évkönyveinek munkálataiba, jelentős dolgozatokkal emelve a periodika színvonalát. Haláláig szeretett, nagyrabecsült munkatársa maradt, akinek tudására felnéztek és büszkéek voltak. Utolsó leveleinek egyike is Sepsiszentgyörgyre irányult.

1924. június 22-én, Kolozsváron született, közép- és felsőfokú tanulmányait is szülővárosában végezte, 1954-ben a Bolyai Egyetem történelem szakán szerzett diplomát. A sors vissza a Székelyföldre, Székelyudvarhelyre, a város és vidéke múzeumának élére vezette. Húsz évig nemcsak irányította a rábízott intézményt, hanem a környéken bátyjával közösen végzett ásatások, kutatások révén gazdag leletanyaggal gazdagította is gyűjteményeit. 1976 második felétől a csíkszeredai múzeum mellett működő megyei múkincsvédelmi hivatal muzeológusa lett. 1987-es nyugdíjazása előtt három évig a székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtárban dolgozott.

Bátyjával közös bűvárkodásai a kora középkori Magyarország határvédelmi rendszerének feltárására irányulva az erdélyi magyar letelepedés irányának, szakaszainak és idejének szabatosabb meghatározásához, új eredményekhez vezettek. Régészeti, nyelvtörténeti adatokra támaszkodva új szemszögből közelítette meg a moldvai ősi csángók eredetét, Moldvába telepítésük idejét. Édesapja nyomdokain haladva a székely rovásírás kérdésével is behatóan foglalkozott, főként az énlaki és székelyderzsi felirat megfejtéséhez kapcsolódó közlései ismertek. Művelődéstörténeti tekintetben is édesapját követte, művészettörténeti vonatkozásban Balogh Jolán és Entz Géza tanítványa volt, nyelvtudományi kérdésekben Szabó T. Attilával, később Kósa Ferencsel tartott kapcsolatot.

Szerteágazó munkásságára az alaposág, a biztos adatközlés, a szakirodalom széleskörű ismerete és felhasználása a jellemző. Vitáiban szigorú tárgyilagosságra törekedett, és ezt a más nézetet valló vitapartnertől is elvárta. Olvasóihoz, hallgatóihoz idegenségtől mentes tiszta magyarsággal igyekezett közel hozni az általa oly jól ismert közösségi múltat. 2005-től már súlyos betegen, de utolsó óráiban is dolgozott, életének a kutatói munka, az eredmények közzététele adott értelmet. 2007. február 14-én hunyt el, Székelyudvarhelyen. Munkássága, életműve örök szellemi kincsünk marad.

Hubbes Éva

Ferenczi Géza irodalmi munkássága

Könyvek

1973

Hargita megye útikönyve (társszerző: János Pál – Kristó András – Makkfalvi Zoltán – Oancea, Ioan), Csikszereda.

Ghid turistic județul Harghita (társszerző: János, Pál – Kristó, András – Makkfalvi, Zoltán – Oancea, Ioan), Miercurea-Ciuc.

1997

Székely rovásírásos emlékek, Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely.

1999

A moldvai ősbibb csángók, Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely.

2002

Lapok Erdély múltjából. Tanulmányok, Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely.

Utazások Udvarhelyszéken (előszó: Dénes István), Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely.

A székely rovásírás az idő sodrában. Tanulmányok, Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely.

2006

Régi várak, új írások. Régészet és rovásírás. Tanulmányok (társszerző: Ferenczi István), Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely.

Tanulmányok, dolgozatok, cikkek

1956

Orbán Balázs (Haladó hagyományaink), *Vörös Zászló*, V, 260 (1493), 1956. november 2., 2.

1957

Iskoláink hagyományairól, *Korunk*, I, 922–923.

1958

Haáz Ferenc Rezső, *Ethnographia*, LXIX, 639.

1960

Jelentős régészeti felfedezések Udvarhely rajon területén, *Előre*, XIV, 3945, 1960. július 6, 2.

Régészet-helyrajzi kutatások a Nagy-Küküllő völgyének felső részében 1955–1956-ban (Előzetes jelentés) (társszerző: Ferenczi István), *Studia Universitatum Victor Babeș et Bolyai*, Tomus III, Nr. 8, Series IV, Fasciculus 2, Historia, 1958, 15–35.

1961

Taplófeldolgozás Korondon, *Ethnographia*, LXXII, 100–111.

Săpăturile de salvare din 1957–1958 de la Sînpaul (társszerző: Ferenczi István), *Materiale și cercetări arheologice*, VII, 401–405.

1964

Statuetta di Nyké di tradizione greca (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVI, Nr. 3174.

Recente acquista di una collezione di monede imperiali romane di bronzo e di argento (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVI, Nr. 6388.

Un altare dedicato a Giove e a Giunone (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVI, Nr. 6399.

Săpăturile de salvare de la Doboșeni. 1955–1956 (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, I, 39–66.

Mugeni, near Odorhei (Roumania, Transylvania) – Abitate rurale dacico di tarda epoca romana (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVI, Nr. 7154.

1965

Săpăture arheologice la Mugeni în 1960 și 1961 (társszerző: Ferenczi István), *Revista muzeelor*, II (különszám), 417.

Un nou monument epigrafic de la Sînpaul (társszerző: Ferenczi István), *Revista muzeelor*, II (különszám), 432–433.

Oțeni, near Odorhei (Dacia, Romania: Mureș). Stazione della I e II età del ferro (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVII, Nr. 7059, 459.

1966

Doboșeni (címszó) (társszerző: Ferenczi István), in: *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europas – Manuel Encyclopédique de Préhistoire Européenne*, I (szerk.: Filip, Jan), Prag – Prague, 291–292.

1967

Săpăture arheologice cu caracter informativ executate între anii 1962–1965 de Muzeul din Odorhei (Notă preliminară) (társszerző: Ferenczi István), *Studii și materiale*, II, Tg. Mureș, 52–62.

1968

Az Udvarhelyi Múzeum kincseiből: a firtosi aranyéremlelet, *Hargita*, I, 133, 1968. július 27., 3.

Băile Homorod, near Odorhei (Dacia, Roumania: Transylvania). Un piccolo castro romano a Băile Homorod, reg. Mureș Autonomă Maghiară (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVIII–XIX (1963–1964), Nr. 10978, 726.

Satu Mare (Dacia, Roumania: Transylvania), Citadella – rifugio hallstattiana (Hallstatt B3–D1) (társszerző: Ferenczi István), *Fasti Archaeologici*, XVIII–XIX (1963–1964), Nr. 11154, 742.

1969

Mugeni (címszó) (társszerző: Ferenczi István), *Manuel Encyclopédique de Préhistoire et Protohistoire Européenne – Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europas*, II, Praha, 962–863.

Orbán Balázs szülőháza és lakhelye (Turistakalauz), *Hargita*, II, 71 (339), 1969. március 26., 3.

Zete vára (Turistakalauz), *Hargita*, II, 82 (350), 1969. április 8., 3. „Székelytámadt” vár (Turistakalauz), *Hargita*, II, 97 (365), 1969. április 25., 3.

A székelyudvarhelyi „Jézus-kápolna” (Turistakalauz), *Hargita*, II, 100 (368), 1969. április 29., 3.

Ocotirea monumentelor naturii și a valorilor de istorie și artă (Pe drumul meșterilor anonimi), *Informația Harghitei*, II, 382, 1969. május 16., 2.

Tartód vára (Turistakalauz), *Hargita*, II, 117 (385), 1969. május 20., 3.

A bögözi műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, II, 129 (397), 1969. június 3., 3.

A nagygalambfalvi vár (Turistakalauz), *Hargita*, II, 142 (410), 1969. június 18., 3.

A székelyudvarhelyi múzeum (Turistakalauz), *Hargita*, II, 153 (421), 1969. július 1., 3.

- Székelydályai műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, II, 262 (530), 1969. november 5., 3.
- A nagygalambfalvi műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, II, 287 (555), 1969. december 4., 3.
- Firtos-vára (Turistakalauz), *Hargita*, II, 288 (556), 1969. december 5., 3.
- Az énlaki és homoródszentpáli római castrum és a római limes (Turistakalauz), *Hargita*, II, 291 (559), 1969. december 9., 3.
- A székelyderzsi műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, II, 303 (571), 1969. december 23., 3.
- Az énlaki rovásírásos felirat (Turistakalauz), *Hargita*, II, 304 (572), 1969. december 24., 3.
- 1970**
- O nouă mărturie epigrafică în legătură cu activitatea împăratului Lucius Verus în provinciile de lângă Dunărea de Jos și în Dacia (Un nou altar de la Sînpaul) (társszerző: Ferenczi István), *Sargetia*, VII, 59–78.
- Einige Fragen betreffend den Übergang von den jüngeren Steinzeit zur Bronzezeit im südöstlichen Siebenbürgen, Rumänien (társszerző: Ferenczi István), *Actes de VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques. Prague 21–27 aout 1966*, I (szerk.: Filip, Jan), Prague, 464–167.
- Erdélyi középkori történet-kutatás és régészet (társszerző: Ferenczi István), *Korunk*, XXIX, 500–505.
- Hagymás-vára (Turistakalauz), *Hargita*, III, 3 (581), 1970. január 7., 3.
- A bágyi vár (Turistakalauz), *Hargita*, III, 10 (588), 1970. január 15., 3.
- A farcádi műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, III, 14 (592), 1970. január 20., 3.
- A küsmödi és siklódi faharangláb (Turistakalauz), *Hargita*, III, 68 (646), 1970. március 24., 3.
- Rabonné vára (Turistakalauz), *Hargita*, III, 70 (648), 1970. március 26., 3.
- A homoródszentmártoni „parasztvár” (Turistakalauz), *Hargita*, III, 77 (655), 1970. április 3., 3.
- Az agyagfalvi középkori műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, III, 92 (670), 1970. április 21., 3.
- A felsőboldogfalvi műemlék (Turistakalauz), *Hargita*, III, 102 (680), 1970. május 5., 3.
- Régészeti ásatások a székelyudvarhelyi Budváron, *Hargita*, III, 177 (755), 1970. július 31., 3.
- Máztörő a székelyudvarhelyi múzeumban, *Hargita*, III, 178 (756), 1970. augusztus 1., 3.
- 1971**
- A varsági Tartód vára és történelmi jelentősége (társszerző: Ferenczi István), *Korunk*, XXX, 1138–1146.
- Săpăturile arheologice la Mugeni în 1960–1961 (társszerző: Ferenczi István), *Sesiunea de comunicări științifice a muzeelor de istorie. Decembrie 1964*, Vol. I, București, 97–116.
- 1972**
- Székelyföldi gyepük. Megoldódóban a rikai töltésvonulat rejtélye (társszerző: Ferenczi István), *Korunk*, XXXI, 305–312.
- Kiegészítések az énlaki rovásírásos felirat megfejtéséhez és Musnai Dakó György tevékenységéhez, I, *Keresztény Magvető*, LXXII/4, 1971, 202–206.
- Cetatea dacică de la Odorheiu Secuiesc (társszerző: Ferenczi István), *Crisia*, II, 59–63.
- Contribuții la problema lustruitoarelor de os neolitice, *Studii și materiale*, III–IV, Tg. Mureș, 147–157.
- 1973**
- Kiegészítések az énlaki rovásírásos felirat megfejtéséhez és Musnai Dakó György tevékenységéhez, II, *Keresztény Magvető*, LXXVIII/1, 1972, 49–54.
- Cercetări de topografie arheologică în bazinul superior al Tîrnavei Mari (I) (társszerző: Ferenczi István), *Materiale*, X, 335–351.
- A török és a magyar rovásírás c. cikkhez, *Élet és Tudomány*, XXVIII/31, 1442.
- 1974**
- A tövisi templom (Hunyadi emlékek), *Élet és Tudomány*, XXIX/42, 1970.
- Kiegészítések az énlaki rovásírásos felirat megfejtéséhez, *Almanahul Muzeului din Cristuru Secuiesc, Studii și Comunicări. Octombrie 1971 – A Székelykeresztúri Múzeum Emlékkönyve. Tanulmányok, közlemények. 1971 október, Miercurea-Ciuc – Csík-szereda*, 271–281.
- Investigații noi pe limes-ul de nord și de nord-est al Daciei Porolissensis (társszerző: Baiaș, Aurel – Ferenczi, Ștefan), *File de istorie*, III, Bistrița, 181–189.
- Cetatea dacică de pămînt de la Porumbenii Mari (társszerző: Ferenczi István), in: *In memoriam Constantin Daicoviciu*, Cluj, 137–150.
- 1975**
- Săpături arheologice la Mugeni. Studiu preliminar (I) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XII, 45–68.
- 1976**
- Săpături arheologice la Mugeni. Studiu preliminar (II) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XIII, 239–255.
- 1977**
- Săpături arheologice la Mugeni. Studiu preliminar (III) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XIV, 295–304.
- Neue Forschungen und Ergebnisse am Nordostlimes der Dacia Porolissensis (társszerző: Ferenczi István), in: *Akten des XI. Internationalen Limeskongresses – Székesfehérvár*, Budapest, 365–375.
- Mit tudunk a székely rovásírásról (társszerző: Ferenczi István), *A Hét*, VIII/15, 10–11.
- A jó szándék nem elég (társszerző: Ferenczi István), *A Hét*, VIII/30, 8.
- Múzeum és pedagógia, *Művelődés*, XXX/9, 9–10.
- Hargita megye hiteles rovásírásos emlékei (társszerző: Ferenczi István), *Hargita Kalendárium* 1978, Csíkszereda, 172–175.
- 1978**
- Rovásírás Dálnokon (társszerző: Ferenczi István), *Fórum. A Megyei Tükör melléklete*, Sepsiszentgyörgy, 1978. április, 22–23.
- Cercetări de topografie arheologică în bazinul superior al Tîrnavei Mari între anii 1957–1970 (Raport preliminar), II (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XV, 85–99.

- Néhány kora középkori székely falu keletkezési idejéről, *Korunk*, XXXVII, 947–954.
- A homoródkarácsonfalvi rovásírásos felirat, *Korunk Évkönyv* 1979, 273–281.
- Considerații privind grinda principală „cu scriere runică maghiară” din Covasna, *Îndrumătorul Cultural*, XXXI/11, 32–33.
- 1979**
- Széljegyzetek a régészetről, *Hargita*, XII, 22 (2855), 1979. január 27., 3.
- A csángók. Egy kérdés újabb megközelítése, *A Hét*, XI/18, 11.
- Honnan kapták a vizek a nevüket? (Disputa), *Brassói Lapok*, 3. sorozat, XI, 37, 6.
- Magyar rovásírásos emlékekről (társszerző: Ferenczi István), *Művelődéstörténeti Tanulmányok*, I (szerk. Csetri Elek – Jakó Zsigmond – Tonk Sándor), Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 9–32, 212–215.
- Observații de topografie arheologică în partea superioară a Depresiunii Homoroadelor (jud. Harghita) între anii 1957–1978 (Raport preliminar) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XVI, 411–430.
- A kovásznai „rovásírásos” mestergerenda, *Művelődés*, XXXII/9, 44–45.
- A csíkszeredai „rovásfeliratos” székelykapu, *Művelődés*, XXXII/12, 44.
- 1980**
- Cădelnița de bronz din perioada feudalismului timpuriu de la Odorheiu Secuiesc – „Cetatea Bud”, *Apulum*, XVIII, 185–193.
- Járatlan ösvényeken úttörő szenvedéllyel. Orbán Balázs régészeti kutatásai (társszerző: Ferenczi István), *A Hét*, XI/6, 9.
- A sükei egykori szélmalomról (Búvár), *Hargita*, XIII, 89 (3231), 1980. április 15., 4.
- „Kik jogokért küzdöttek, bűnösként ítéltetének el.” Valójában hol volt a hajdani csatátér, *A Hét*, XI/23, 10–11.
- Hol volt hát a csatátér? *A Hét*, XI/30, 11.
- Régészeti ásatások Csíkszentmihályon (társszerző: Szócs János), *Hargita*, XIII, 243 (3385), 1980. október 12., 3.
- Könyve ürügyén – Kemény János fejedelemről, *Korunk*, XXXIX, 925–928.
- 1981**
- Hozzá kell szólnom! *Előre*, XXXV, 10319, 2.
- A bágyi vár maradványairól, *Hargita*, XIV, 112 (3565), 1981. május 14., 3.
- Régi idők újabb emlékei Székelyderzsen, *Hargita*, XIV, 150 (3603), 1981. június 27., 4.
- A Marsigli-féle rovásírásos emlékről, *Brassói Lapok*, 3. sorozat, XIII, 30, 4. és 7.
- Adalékok a marosvásárhelyi rovásírásos szöveg megfejtéséhez, *Művelődés*, XXXIV/1, 45–46.
- A munka szépségeinek dicsérete, *A Hét*, XII/43, 9.
- Dave și stăpînii lor – Sangidav (társszerző: Ferenczi István), *Magazin istoric*, XV/2, 33.
- A székelyderzsi rovásírásos téglakora felirata, *Keresztény Magvető*, LXXXVII, 108–120.
- Săpături noi în cetatea dacică de pămînt de la Porumbenii Mari (jud. Harghita) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XVIII, 387–403.
- 1982**
- O încercare de localizare a centrului tribal dacic Sangidava în Depresiunea Ciucului (társszerző: Ferenczi István), *Apulum*, XX, 81–86.
- Adalékok a homoródkarácsonfalvi unitárius templom rovásfeliratának megfejtéséhez, *Keresztény Magvető*, LXXXVIII, 214–220.
- Săpături arheologice în burgul roman de la Ocland (jud. Harghita) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XIX, 279–285.
- Hamis vagy valódi? *A Hét*, XIII/3, 9.
- A „Kakasborozdák” rejtélyéhez (társszerző: Ferenczi István), *A Hét*, XIII/19, 9.
- 1983**
- Încercări de înființare a unui muzeu local la Odorheiu Secuiesc, *Acta Musei Napocensis*, XX, 711–723.
- 1984**
- A Székelyudvarhelyi Múzeum története, *Korunk*, XLIII, 681–686.
- 1986**
- Corecturi referitoare la topografia și desfășurarea războaielor dacoromane. 1. A existat oare pe teritoriul localității Inlăceni (jud. Harghita) un cartier general al împăratului Traian? (társszerző: Ferenczi István), *Apulum*, XXIII, 91–94.
- 1988**
- Székely rovásszövegek megfejtéséhez, *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, XXXII, 51–56.
- 1989**
- Tallózás régi könyvekben, *Református Szemle*, LXXXII, 77–78.
- 1990**
- Újabb adalékok a moldvai csángók kérdéséhez, I, *Korunk*, 3. folyam, I, 250–254.
- Újabb adalékok a moldvai csángók kérdéséhez, II, *Korunk*, 3. folyam, I, 373–384.
- Újabb adalékok a moldvai csángók kérdéséhez, III, *Korunk*, 3. folyam, I, 628–638.
- A székelyudvarhelyi Tudományos Könyvtár rovásírásos emléke, *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, XXXIV, 63–65.
- A Firtos-várbeli rovásjegyekről, *Hazanézó*, I/2, 18.
- Helyreigazítások, *Korunk*, 3. folyam, I, 9. szám hátsó borítójának belső oldala.
- 1991**
- Elmefuttatás a magyar rovásírásról, I, *Székely Útkereső*, II/3, 16.
- Elmefuttatás a magyar rovásírásról, II, *Székely Útkereső*, II/4, 16.
- Nagygalambfalva XVIII. századvégi leírása, *Első Nagygalambfalvi Kalendárium* 1992, 33–34.
- Nagygalambfalva régészeti emlékeiről, *Első Nagygalambfalvi Kalendárium* 1992, 35–37.
- A moldvai (ősibb) csángók eredete, *Barátság – Prietenie. A Pécsi Magyar–Román Baráti Társaság Évkönyve* 1990, Pécs, 143–157.
- Lapok a Sóvidék (kora) középkori történelméből (mai települési képének kialakulásáig), *Hazanézó*, II/2, 28–30.
- 1992**
- Runaic Signs from Magyarózd, *Specimina Nova. A Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Történeti Tanszékének Évkönyve* 1989, 145–148.

- Gondolatok az énlaki rováásírás feliratról, *Hazanézó*, III/1, 18–19.
- A Firtos-várbeli templomról, *Hazanézó*, III/2, 12–13.
- A hétfalusi csángókról, *Székely Útkereső*, III/4, 8.
- „Újjáéledő történetírásunk” bírálatának a régi buktatói, *Korunk*, 3. folyam, III, 108–113.
- A székely rováásírás Erdélyben ma létező emlékei, *Rováásírás a Kárpát-medencében* (szerk. Sándor Klára; *Magyar Őstörténeti Könyvtár*, 4.), Szeged, 51–67.
- A Kerlés és Kerelő helységnévről, *Magyar Nyelvjárások. A Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Évkönyve*, XXX, Debrecen, 37–44.
- Kézírásos magyar értelmezések egy Calepinus-szótárban, *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, XXXVI, 189–196.
- 1993**
- Gondolatok a végek közti párhuzamokról, *Hazanézó*, IV/1, 24–25.
- Se poate identifica hidronimul antic SARGETIAS cu riul Virghiș din estul Transilvaniei? (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, 26–30, I/1 (1989–1993), 91–103.
- Contribuții la problema descifrării unor cuvinte scrise cu caractere runice maghiare și considerații asupra originii scrișului runic maghiar, *Acta Musei Napocensis*, 26–30, I/1 (1989–1993), 161–168.
- Așezarea dacică întărită de la Cușmed (com. Atid, jud. Harghita) (társszerző: Ferenczi István), *Studii și comunicări. Satu Mare*, IX–X (1992–1993), 29–40.
- Gondolatok a „bombákról”, *Romániai Magyar Szó*, Új sorozat, 116, 4.
- 1994**
- A vargyasi székely rováásírásos emlék, *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, XXXVIII, 147–150.
- A székely rováásírás ma létező emlékei Székelyudvarhely környékén, *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Székelyudvarhelyi) Övezeti Történetstálalkozó Előadásai és Iratai* (szerk. Csihák György), Budapest–Zürich, 69–84.
- A hétfalusi csángókról, *Székely Útkereső Antológia* (összeáll. Beke Sándor), Székelyudvarhely, 48–51.
- A Vargyasi Rovásémlék, *Romániai Magyar Szó*, Új sorozat, 1460–1461, Szabad Szombat Melléklet, 40, c.
- 1995**
- A Vargyasi Rovásémlékhez fűzött megjegyzések, *Romániai Magyar Szó*, Új sorozat, 1571–1572, *Szabad Szombat Melléklet*, 6, d.
- Szófejtés, *Romániai Magyar Szó*, Új sorozat, 1868, 2.
- Așezarea întărită din epoca bronzului de la Dealu (jud. Harghita) (társszerző: Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, XXXII/1, 729–739.
- Elmélkedés a régészetről és a székely rováásírásról, *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, XXXIX, 181–186.
- A székelyek mai lakhelyükre telepedéséről, *Hazanézó*, VII/2, 18–19.
- Ferenczi Sándor és László Gyula tudományos levelezése (Társközlő: Ferenczi István), *Hazanézó*, VI/2, 11.
- 1996**
- Adalékok Jánosfalvi Ugrai László „Nemes Udvarhelyszék földmérője” életéhez és tevékenységéhez, *Hazanézó*, VII/2, 29–30.
- Jegyzetek a székely rováásírás köréből. 1. „Írtáq(eszt)” vagy „irattáq(eszt)?” 2. A Székelyderzsi Rovásémlék új megfejtéséről, *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, XL, 49–52.
- 1997**
- Bronzkori erődített település a Hargita megyei Oroszhegyen (társszerző: Ferenczi István), *Székelyföld*, I/1, 14–16.
- A székelyudvarhelyi Ugron-kúria, *Acta (Siculica)* 1996/2, 59–64.
- 1998**
- A Székelyudvarhely-„Budvár”-i kora középkori bronz füstölőalj, *Acta (Siculica)* 1997/1, 191–198.
- A kora középkori kelet-erdélyi mészhabarcskötésű várak kérdéséhez, I (társszerző: Ferenczi István), *Acta (Siculica)* 1997/1, 199–234.
- Adalékok a Lövete név eredetéhez, *Acta (Siculica)* 1997/2, 59–62.
- A hétfalusi csángókról, *Csángók* (szerk. P. Buzogány Árpád), Székelyudvarhely, 9–11.
- 2000**
- Bod Péter és a székely rováásírás, *Udvarhelyi Híradó Kalendárium* 2000, Székelyudvarhely, 117–120.
- Az énlaki „titokzatos” dakó-diakon szó magyarázatához, *Hazanézó*, XI/1, 23–24.
- Szemelvények „A kora Árpád-kori kelet-magyarországi védelmi rendszer kérdésével kapcsolatos nézetek, felfogások fejlődése” című értekezésből, *Kelet-magyarországi (!) és erdélyi kora Árpád-kori védelmi rendszerről készült térkép* (összeáll. Laár Tibor), Budapest, 21–23.
- A székely (magyar) rováásírásról, *Kőrösi Csoma Sándor és a magyarság keleti eredete* (szerk. Gazda József), Kovászna, 408–414.
- Előjáróban – Curriculum vitae Michaélis Stephani Ferenczi, in: Ferenczi István: *Adatok a nagyfejedelemkori kelet-magyarországi védelmi rendszer ismeretéhez* (szerk. M. Hubbes Éva és Ferenczi Géza), Székelyudvarhely, 5–8, 36.
- Régészeti megfigyelések Homoródszentpálon, in: „A Homoród füzes martján...” *Dolgozatok a Székelyföld és a Szászöld határvidékéről* (szerk. Cseke Péter és Hála József), Csíkszereda, 101–109.
- Még egyszer a Homoródkarácsonfalvi Rovásírásos Emlékről, in: „A Homoród füzes martján...” *Dolgozatok a Székelyföld és a Szászöld határvidékéről* (szerk. Cseke Péter és Hála József), Csíkszereda, 110–114.
- 2001**
- Bögöz régmúltja, *Bögöz. Monográfia* (szerk. Kardalus János), Preserved Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 58–67.
- Bod Péter és a székely rováásírás, *Acta (Siculica)* 2000/1, 263–270.
- Az Énlaki Rovásémlékkel kapcsolatos „bonyodalmak”, I, *Hazanézó*, XII/2, 28–30.
- Helyismereti olvasókönyvünk színtere (társszerző: Ambrus Lajos és Beder Tibor), in: *Helyismereti olvasókönyv* (szerk. Ambrus Lajos), Korond, 7–16 (a szövegbe szétszórtan beledolgozva).
- 2002**
- Az Énlaki Rovásémlékkel kapcsolatos „bonyodalmak”, II, *Hazanézó*, XIII/1, 17–20.
- Az Énlaki Rovásémlékkel kapcsolatos „bonyodalmak”, III, *Hazanézó*, XIII/2, 28–33.
- Székelyderzs első írásos említéséről, *Udvarhelyi Híradó*, XIII/22, 6.
- Gálffy Anna roppant nyomorúságban élt, *Udvarhelyi Híradó*, XIII/33, 8.
- A székelyderzsi rováásémlék, *Udvarhelyi Híradó*, XIII/64, 6.

- A Székelyudvarhelyi (volt Rajoni) Múzeum 1955–1983 közötti régészeti ásatásai (társ szerző: Ferenczi István), in: Ferenczi Géza: *Lapok Erdély múltjából*, Székelyudvarhely, 34–69.
- Zete-váráról, in: Ferenczi Géza: *Lapok Erdély múltjából*, Székelyudvarhely, 78–79.
- Orbán Balázs, a sokoldalú kutató, in: Ferenczi Géza: *Lapok Erdély múltjából*, Székelyudvarhely, 107–110.
- Ferenczi Sándor: Valentin Franck von Franckenstein Breviculus Pyrotechnikusa (ford. Ferenczi Géza), in: Ferenczi Géza: *Lapok Erdély múltjából*, Székelyudvarhely, 111–112.
- A Firtos helynév értelmezéséhez, in: Ferenczi Géza: *Lapok Erdély múltjából*, Székelyudvarhely, 139–142.
- I. István királynak a rovásírás használatára vonatkozó „rendeletéről”, in: Ferenczi Géza: *A székely rovásírás az idők sodrában*, Székelyudvarhely, 24–33.
- Eddig ismeretlen, újabb ótörök írásjegy a székely rovásbetűk között?, in: Ferenczi Géza: *A székely rovásírás az idők sodrában*, Székelyudvarhely, 51–54.
- A Hargita megyei Firtos-várról és a benne fölfedezett rovásjegyekről, in: Ferenczi Géza: *A székely rovásírás az idők sodrában*, Székelyudvarhely, 59–69.
- A kora Árpád-kori kelet-magyarországi védelmi rendszer kérdésével kapcsolatos magyar nézetek, felfogások fejlődése, *Acta (Siculica)* 2001/2, 211–230.
- Gondolatok a korai idők történetkutatása és a nevelés-közművelődés közti kapcsolatáról, in: *Közművelődési vitafórum* 2002, Székelyudvarhely, 25–26.
- 2003**
- Elődeink nyomai az időben, *Udvarhelyi Híradó*, XIV/59, 6.
- Ajánló, in: Ferenczi István: *Adatok Északkelet-Erdély középkorkezdet magyar települési képéhez* (szerk. Ferenczi Géza és Hubbes Éva), Székelyudvarhely, 5–6.
- Feltárt, illetve ismeretlen katonasírok, *Udvarhelyi Híradó*, XIV/151, 5.
- Még egyszer a Székelyudvarhely környéki katonasírokról, *Udvarhelyi Híradó*, XIV/166, 5.
- 2004**
- Gondolatok Firtos-vár tulajdonosairól és a várbeli rovásbetűkről, *Hazanéző*, XV/1, 4–9.
- Bod Péter és a székely rovásírás, in: *Bod Péter, a historia litteraria művelője. Tanulmányok* (szerk. Tüskés Tibor), Budapest, 101–106.
- A székelyek eredete, in: Deák Ferenc – László László: *Erdélyi Útikönyv*, Székelyudvarhely, 31–32.
- A székely (magyar) rovásírás, in: Deák Ferenc – László László: *Erdélyi Útikönyv*, Székelyudvarhely, 32–33.
- Erdélyi magyar régészek, in: Deák Ferenc – László László: *Erdélyi Útikönyv*, Székelyudvarhely, 34–35.
- A hétfalusi csángók, in: Deák Ferenc – László László: *Erdélyi Útikönyv*, Székelyudvarhely, 49–50.
- 2005**
- Ferenczi Sándor: Kincseink kalandos mentése: 1. Dr. Gróf Teleki Domokos geryeszegi régiséggyűjteményének megmentése. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület arany- és ezüstkincsének megmentése (közli Ferenczi Géza), *Hazanéző*, XVI/1, 12–14.
- 2006**
- Ferenczi István: Megjegyzések egy Kelet-Erdély kora középkori kővárainak kérdését taglaló véleménynyilvánítással kapcsolatban (közli Ferenczi Géza), in: Ferenczi Géza – Ferenczi István: *Régi várak, új írások. Régészet és rovásírás. Tanulmányok*, Székelyudvarhely, 5–27.
- A kora középkori Magyarország keleti határvédelmi rendszere délkelet-erdélyi szakaszáról, in: Ferenczi Géza – Ferenczi István: *Régi várak, új írások. Régészet és rovásírás. Tanulmányok*, Székelyudvarhely, 29–94, 129–132 [és 133–153].
- Tévedések? Tájékozatlanság? Figyelmetlenség? In: Ferenczi Géza – Ferenczi István: *Régi várak, új írások. Régészet és rovásírás. Tanulmányok*, Székelyudvarhely, 95–125.
- Pont az „i”-re, in: Ferenczi Géza – Ferenczi István: *Régi várak, új írások. Régészet és rovásírás. Tanulmányok*, Székelyudvarhely, 126–128.
- Délkelet-Erdély kora középkori határvédelmi rendszeréről, *Székelyföld*, X/11, 53–64.
- 2007**
- A moldvai (ősibb) csángókról, *A Csíki Székely Múzeum Évkönyve. Humán és természettudományok*, 35–46.

(Összeállította: Hubbes Éva)

Géza Ferenczi (1924–2007)

(Necrolog)

La 14 februarie 2007 s-a stins din viață valorosul om de știință Géza Ferenczi. Istoric și muzeolog, timp de două decenii a condus activitatea muzeului din Odorheiu Secuiesc. Din 1976 lucrează la Oficiul pentru Patrimoniul Cultural Național al Județului Harghita, iar în ultimii trei ani dinaintea pensionării în Biblioteca Științifică Odorheiu Secuiesc. Împreună cu fratele său mai mare István (Ștefan) Ferenczi, au efectuat cercetări arheologice importante, îmbogățind semnificativ colecțiile muzeului din Odorheiu Secuiesc. Pe urmele tatălui său Sándor (Alexandru) Ferenczi și ca discipol al lui Jolán Balogh, Géza Entz, Attila Szabó T., Géza Ferenczi s-a dedicat în principal problematicii granițelor estice ale Regatului Ungariei Arpadiene, așezării maghiarilor în partea de est a Transilvaniei, originii ceangăilor, scrierii vechi secuiești, aducând contribuții de seamă în aceste domenii. Din 1996 a fost printre altele unul din cei mai de seamă colaboratori ai anuarului nostru muzeal, *Acta (Siculica)*. Muzeul Național Secuiesc, cu sediul ridicat pe pământul de origine al familiei Ferenczi din Simeria, îi păstrează amintirea cu inima îndurerată.

Géza Ferenczi (1924–2007)

(Necrology)

On 14 February, 2007 the remarkable man of science, Géza Ferenczi passed away. As a historian and custodian he led the activity of the museum from Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc, Romania) for two decades. He worked at the Office of National Cultural Patrimony of Hargitha County starting with the year 1976, and three years before pension at the Scientific Library of Székelyudvarhely. He achieved important archaeological researches together with his brother, István (Ștefan) Ferenczi, thus enriching the collections of the Museum from Székelyudvarhely. Following in his father's track, Sándor (Alexandru) Ferenczi, and as Jolán Balogh's, Géza Entz's, Attila Szabó T.'s disciple, Géza Ferenczi dedicated himself to the problem of the eastern borders of the Arpadian Hungarian Kingdom, to the Hungarians' settlements in the eastern part of Transylvania, to the origin of the Csángós, to the old Székely runic writing, contributing significantly to these domains. From 1996 he was one of the chief collaborators of our museal annual, *Acta (Siculica)*. Székely National Museum keeps his memory for ever.